

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Strofa, verš, rým, druhy rýmů

Autor: Mgr. Vladimíra Barboříková

Datum (období) tvorby: 13. 2. 2012 – 1. 3. 2012

Ročník: šestý

Vzdělávací oblast: literární výchova – základní seznámení s pojmy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Anotace:**
- Žáci se seznamují s pojmy **strofa, verš, rým, (vnitřní rým), druhy rýmů**, uvědomují si různé postupy vyjadřování myšlenek na ukázkách (které poskytují další možnosti pro práci s texty) a ověřují si pochopení pojmů při práci s pracovním listem a čítankou. V rámci tohoto modulu se žáci naučí řešit z didaktického hlediska jednoduché a názorné úlohy, je kladen důraz zvláště na jejich samostatnost, aktivitu a kreativitu.
- Modul je vhodný pro individuální i skupinovou práci
- Vybrané ukázky jsou vhodné i pro další využití ve všech složkách jazyka českého.
- **Klíčová slova: strofa, verš, rým, (koncový a vnitřní rým), druhy rýmů**
- **(Použité ukázky : J.Žáček, V.Závada, J.Prévert, J.Voskovec – J.Werich, P.Bezruč, J.Suchý, J.Neruda, F.Branislav)**

Strofa = sloka

= část básně složená z několika veršů a ohraničená mezerami

Jiří Žáček

Blues konzumního člověka 1)

Já jsem ten homo consuments
co pořád někde
něco shání
Já jsem ten homo consuments
Já chci mít všechno
co je k mání
A to co není
chci tím spíš
Se mnou je vážně jenom kříž

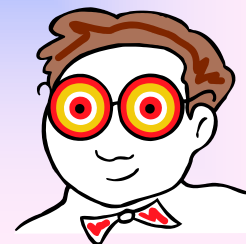
Já jsem ten homo consuments
ubohá oběť
svýho pudu
Já jsem ten homo consuments
co je tu jenom
pro vostudu
Zamáčknu slzu
ve voku
Můj pud je motor pokroku

..

Já jsem ten homo consuments
co se teď na něj
všecko hází
Já jsem ten homo consuments
Kydají na mě
bláto frází
Kdybych nic nechtěl
chytráci
kdekdo by přišel vo práci

..

(3 sloky)

Verš = jeden řádek básně

Vázaný verš:

Vilém Závada Česká krajina 2)

Krajina usazena na krajině, 11
krajina pod krajinou pohřbena. 10
Co věků leží navrstveno v hlíně, 11
z níž věčně raší tráva zelená. 10

Ať nad ní tiše pnou se boží muka,
ať vlní se v ní bujně osení,
tu krajinu hýčkala lidská ruka,
proto ten obraz je tak vznešený.

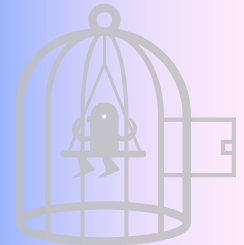
Tu sladce voní, dechem lesů vlahá,
tam dusí kouřem zkoksovatelá.
Nám země ta je nade všechno drahá,
z vulkánů našich duší vyvěřela.

(verše mají na rozdíl od volného verše víceméně pravidelný rytmus a pravidelný počet slabik ve verších)

Volný verš:

Jacques Prévert Vojákovo volno 3)

Dal jsem svou vojenskou čepici do klece
a vyšel jsem si s ptákem na hlavě
Tak co
už se nezdraví
zeptal se velitel
Ne
už se nezdraví
Odpověděl pták
Ach tak
promiňte myslel jsem že se zdraví
řekl velitel
Ale prosím nic se nestalo každý se může mýlit
řekl pták

Rým

Rým koncový

= zvuková shoda na konci veršů

J. Voskovec - J. Werich

Vy nevíte co je středověk 4)

Ztrouchnivělým lesem táhnou p**áry**

Nad močálem tančí č**áry** m**áry**

Prej když k ránu mrh**olí**

Toulají se mrtv**oly**

Vnitřní rým

= zvuková shoda uvnitř
jednoho verše

(pokračování)

Žába kv**áká** vlkodlaka **láká**

U každé vesn**ice** – šiben**ice**

U každého města – ghetto

Namísto just**ice** – inkviz**ice**

Tak asi vypadá středověk

Druhy rýmů - schémata

- sdružený a-a-b-b
- střídavý a-b-a-b
- obkročný a-b-b-a
- přerývaný a-b-c-b

- postupný: 1. sloka a-b-c-d
2. sloka a-b-c-d

Rým sdružený

rýmové schéma

a }
a }
b }
b }

Autor snímku: Vladimíra Barboříková

Petr Bezruč Slezské lesy 5)

Jste tak jako já, slezské lesy, mé lesy.
Smutek se na kmen a koruny věsí,
hledíte teskno a hledíte přísně,
jak moje myšlenky, jak moje písně.
Padá z vás jehličí v noci a v mlze,
porobeného to národa slze.
Padáte sekerou na rozkaz z Vídně,
hynete pomalu, hynete klidně.
Mlčíte, hynete, smrkové moře,
bez konce, bez konce, slezské vy hoře.

a
a
b
b
c
c
b
b
d
d

(úryvek)

Rým střídavý

rýmové schéma

a
b
a
b

Jiří Suchý

Pramínek vlasů 6)

Až měsíc rozlije světlo své po kraji
a hvězdy řeknou, že čas je jít spát,
pramínek vlasů jí ustřihnu potají.
Komu? No přece té, kterou mám rád.

a
b
a
b

Pramínek vlasů jí ustřihnu potají,
já blázen pod polštář chci si ho dát.
Ačkoliv sny se mi zásadně nezdají,
věřím, že dnes v noci budou se zdát.

a
b
a
b

Rým obkročný

rýmové schéma

a
b
b
a

7) Autor snímku: Jan Vilímek;

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jan_Vil%C3%ADmek_-_Karel_IV.jpg?uselang=cs

Jan Neruda

Romance o Karlu IV. (úryvek) 8)

Král Karel s Buškem z Vilhartic
teď zasedli si k dubovému stolu –
Ti dva už pili mnohou číši spolu
a zapěli si z plných plic.

„Nuž dej sem zlaté číše, páže,
a nalej vína – dolej výš –
dnes, pane Bušku, čehos zvíš!“
král Karel vesel káže.

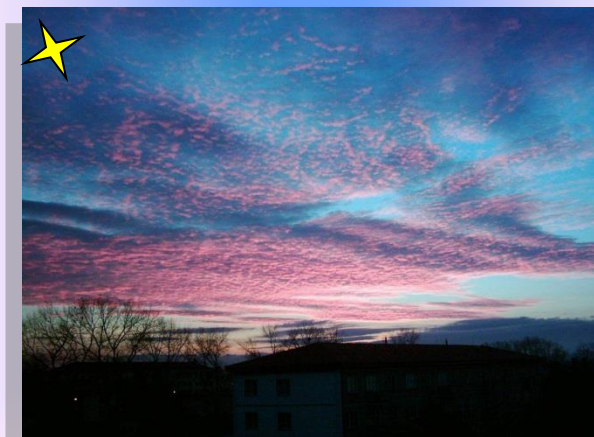
a
b
b
a
c
d
d
c

Rým přerývaný

rýmové schéma

a
b
c
b

Autor snímku : Vladimíra Barboříková

Jiří Voskovec a Jan Werich

Život je jen náhoda (úryvek) 9)

Proč že se mi každou noc
o tom jen zdá, o tom jen zdá,
jak v mém životě vyšla má,
tak šťastná a krásná hvězda.

a
b
c
b

Proč, že se mi každou noc
o tom jen zdá, že ta hvězda
mi dá to štěstí, o němž se
mi ve dne nezdá.

.....

Život je jen náhoda,
jednou jsi dole, jednou nahoře,
život plyne jak voda
a smrt je jako moře.

Rým postupný

rýmové schéma

1.sloka		2.sloka		3.sloka
a	--	a	--	a
b	--	b	--	b
c	--	c	--	c
d	--	d	--	d

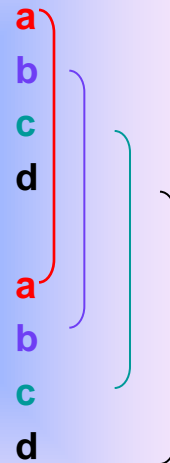
František Branislav

Směje se děvčátko (část) 10)

Směje se děvčátko:

-Sluníčko sedmítečné
má pro každý den jednu tečku.
A pro týden má sedm jich.

Ukáže zrcátko,
které je pro všetečné,
že došlo také na všetečku.
Má na nosíku sedm pih.

Citace:

- 1) <http://ld.johannesville.net/zacek-01-text-appeal?page=6>
- 2) ZÁVADA, VILÉM. *Česká krajina*. Literární výchova pro 5. ročník základní školy. 3.vyd. Praha: SPN, 1982. s. 211. Publikace č. 11-01-05/3.
- 3) PRÉVERT, JACQUES. *Vojákovo volno*. Čítanka pro 9. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1. vyd. Praha: SPN, 1998. s.112. ISBN 80-85937-28-X.
- 4) VOSKOVEC, JIŘÍ, WERICH, JAN. *Vy nevíte, co je středověk*. Čítanka pro 9. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1. vyd. Praha: SPN, 1998. s.112. ISBN 80-85937-28-X.
- 5) BEZRUČ, PETR. *Slezské lesy*. Čítanka pro 8. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1. vyd. Praha: SPN, 1996. s.84. ISBN 80-85937-39-5.
- 6) SUCHÝ, JIŘÍ. *Pramínek vlasů*. Výpravy do světa literatury. Literární výchova pro 8. ročník ZŠ. 1.vyd. Praha: Fortuna, 1993. s. 213. ISBN 80-7168-082-6.
- 7) http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jan_Vil%C3%ADmek_-_Karel_IV.jpg?uselang=cs
- 8) NERUDA, JAN. *Romance o Karlu IV*. Čítanka 6- učebnice pro 6. ročník základní školy a víceletá gymnázia. 1. vyd. Plzeň: Nakladatelství Fraus, 2003. s.20. ISBN 80-7238-248-9.
- 9) VOSKOVEC, JIŘÍ, WERICH, JAN. *Život je jen náhoda*. Čítanka pro 9. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1. vyd. Praha: SPN, 1998. s.112. ISBN 80-85937-28-X.
- 10) BRANISLAV, FRANTIŠEK. *Směje se děvčátko*. Literární výchova pro 5. ročník základní školy. 3.vyd. Praha: SPN, 1982. s. 54. Publikace č. 11-01-05/3.